

Jarosław Zieliński

Zarys koncepcji pracy doktorskiej

Rola Internetu w demokracji

W pracy zamierzam przedstawić rolę Internetu w funkcjonowaniu współczesnej demokracji, od momentu jego powstania przez stan obecny do możliwych kierunków rozwoju. Wskazuję na rosnącą rolę Internetu we współczesnej polityce, jego istotny wpływ na kształtowanie się społeczeństwa informacyjnego.

Opisuję wpływ Internetu na demokrację przede wszystkim nie jako sieci komputerowych współdziałających ze sobą w oparciu o wspólne protokoły komunikacyjne, ale jako miejsca dla społeczności używającej i rozwijającej te sieci, zyskującej dzięki nim dostęp do ogromnych i różnorodnych zasobów informacyjnych.

W rozdziale pierwszym pracy opisuję rolę i znaczenie Internetu we współczesnym świecie, poczynając od zarysowania rozwoju Internetu na świecie i w Polsce po jego dzisiejsze oblicze, zasięg i specyfikę, znaczenie polityczne, gospodarcze i społeczne.

W rozdziale drugim przedstawiam funkcjonowanie idei demokratycznych w Internecie. Wskazuję na oblicze współczesnej demokracji, ze zmianami jakie w niej zaszły wraz z rozwojem nauki i techniki. Zastanawiam się nad tym, jaki wyraz mają dziś w Internecie idee demokratyczne. Przytaczam koncepcje demokracji elektronicznej i ich miejsce w kształtowaniu się społeczeństwa informacyjnego, w którym Internet odgrywa rolę kluczowego nośnika informacji.

Rozdział trzeci jest poświęcony obecności instytucji politycznych w Internecie. Zastanawiam się w nim, na ile zaawansowany jest Internet w usługach państwa, w tym jak wykorzystywany jest Internet przez urząd prezydenta, parlament, administrację rządową, w działalności samorządowej. Wiele miejsca poświęcam Internetowi w służbie zarówno partii politycznych, jak i organizacji samorządowych. Osobne miejsce należy się polityce internetowej rządu, w tym działaniom na rzecz upowszechnienia Internetu w Polsce oraz zwalczaniu przestępczości w Internecie.

W rozdziale czwartym analizuję działania polityczne w Internecie, w tym informowanie w Internecie o życiu politycznym oraz wykorzystanie Internetu w wyborach i referendach. Wskazuję, w jaki sposób Internet jest używany w obronie wolności i ochronie praw człowieka, w tym także – w państwach niedemokratycznych.

W rozdziale piątym zastanawiam się nad tym, jak postrzega się perspektywy Internetu w rozwoju demokracji, w tym jeśli chodzi o świadczenie usług publicznych przez Internet i upowszechnianie demokratycznych wartości dzięki Internetowi. Wskazuję na kierunki rozwoju zastosowań Internetu: od informowania do udostępniania usług, od wyrażania opinii do głosowania w Internecie, od dostępu do aktów prawnych do brania udziału w procesie tworzenia prawa.

W swojej pracy dostrzegam, że Internet służy rozwojowi demokracji – przez to, że pozwala obywatelom na szerszy i łatwiejszy dostęp do informacji; pozwala rządów, partiom politycznym i innym organizacjom zajmującym się polityką na kontakt z obywatelem, na prezentowaniu swego punktu widzenia. Co więcej, pozwala na spotkanie się w nim i wymianę poglądów wszystkich zainteresowanych stron.

Oceniam, że Internet, taki jak go dziś znamy, nie mógłby powstać w państwach niedemokratycznych. Rozwój Internetu jest rezultatem wspólnych działań rządów, instytucji naukowych, firm komercyjnych i pojedynczych obywateli. Jest rezultatem przedsiębiorczości, swobodnego przepływu idei, współpracy międzynarodowej na skalę globalną – a te działania w państwach niedemokratycznych są silnie ograniczane.

W krajach niedemokratycznych Internet służy jako narzędzie opozycji demokratycznej; jest wykorzystywany przez osoby walczące o prawa człowieka, swobody polityczne, wolne wybory. Internet staje się więc narzędziem rozszerzania demokracji, czynnikiem sprzyjającym erozji rządów autorytarnych – podobnie jak dawniej objęte na powielaczach publikacje drugiego obiegu czy rozgłoszenie propagandowe takie jak Radio Wolna Europa.

Sadzę, że działań demokratycznych będzie w Internecie coraz więcej. Coraz więcej osób będzie korzystało z Internetu. Będą również możliwe coraz to inne sposoby aktywności politycznej w Internecie. Stopniowo przechodzić się będzie od dostępu do informacji i wyrażania opinii do korzystania w Internecie z usług publicznych, udziału w procesie podejmowania decyzji politycznych i tworzenia prawa.

Internet ułatwia także działanie organizacjom pozarządowym, stowarzyszeniom, ruchom społecznym. Dla tych organizacji najistotniejsze są koordynacja działań i rozpowszechnianie ich idei. Przez swoje możliwości komunikacji i publikacji informacji Internet staje się dla nich wygodnym narzędziem, tańszym i szybszym zarazem niż tradycyjne środki – telefon, faks, ulotki i niskonakładowe wydawnictwa, zebrania.

Plan pracy

Rozdział I. Znaczenie Internetu we współczesnym świecie

- 1.1. Zarys rozwoju Internetu
- 1.2. Oblicze współczesnego Internetu
- 1.3. Wymiary znaczenia Internetu

Rozdział II. Idee demokratyczne w Internecie

- 2.1. Oblicze współczesnej demokracji
- 2.2. Wyraz idei demokratycznych w Internecie
- 2.3. Koncepcje demokracji elektronicznej
- 2.4. Wizja społeczeństwa informacyjnego

Rozdział III. Instytucje polityczne w Internecie

- 3.1. Zaawansowanie Internetu na usługach państwa
- 3.2. Internet w parlamencie i administracji rządowej
- 3.3. Internet w działalności samorządów
- 3.4. Internet w służbie partii politycznych
- 3.5. Internet w działaniach organizacji pozarządowych
- 3.6. Polityka internetowa rządu

Rozdział IV. Działania polityczne w Internecie

- 4.1. Informowanie w Internecie o życiu politycznym
- 4.2. Wykorzystanie Internetu w wyborach i referendach
- 4.3. Internet w obronie wolności i ochronie praw człowieka

Rozdział V. Perspektywy Internetu w rozwoju demokracji

- 5.1. Świadczenie usług publicznych przez Internet
- 5.2. Od wyrażania opinii do głosowania w Internecie
- 5.3. Upowszechnianie demokratycznych wartości przez Internet

Wybrana bibliografia

1. Vint Cerf, A Brief History of the Internet and Related Networks, Internet Society, 18 listopada 2001.
2. Ed Krol i Ellen Hoffman, RFC 1462 – Request for Comments 1462, IETF, maj 1993.
3. Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 14 lipca 2000 roku w sprawie budowania podstaw społeczeństwa informacyjnego w Polsce, Monitor Polski 2000, nr 22, pozycja 448.
4. Claus Leggewie, Internauci czyli dobrze poinformowany obywatel w społeczeństwie współczesnym, w: Transit, jesień 1998.
5. Piotr Tęczyński, Homo roboticus w globalnej wiosce, w: Wspólnotowość wobec wyzwań liberalizmu, pod redakcją Tadeusza Buksińskiego, Wydawnictwo Naukowe IF UWAM, Poznań 1995.
6. Agnieszka Rothert, Cybernetyczny porządek polityczny, Warszawa 2005.
7. Julia Scheeres, Online Journalists Jailed in Cuba, Wired, 20 marca 2003.
8. Manuel Castells, Galaktyka Internetu, Rebis, Poznań 2003.
9. Governance.com, pod redakcją Elanie Ciula Kamarck i Josepha S. Nye Jr., Brookings Institution Press, Waszyngton 2002.
10. Esther Dyson, Wersja 2.0, Prószyński i S-ka, Warszawa 1999.
11. Graeme Browning, Electronic Democracy, Pemberton Press, Wilton 1996.
12. Robert Dahl, Demokracja i jej krytycy, Znak, Kraków 1995.
13. Giovanni Satori, Teoria demokracji, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1994.
14. Jurgen Habermas, Teoria i praktyka, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1983.
15. Henryk Katz, Anglia u progu demokracji, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1965.
16. John H. Hallowell, Moralne podstawy demokracji, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1993.
17. Maria Ossowska, Wzór demokracji, Daimonion, Lublin 1992.
18. Elias Canetti, Masa i władza, Warszawa 1996.